

9 JUNI 2013 – TIENDE ZONDAG DOOR HET JAAR

COMMENTAAR BIJ DE ZONDAGSLEZINGEN

— Jean BASTIAENS —

Dood, waar is uw engel?

WAT IS ER MOOIER wanneer een mens zijn leven kan voltooien en in vrede kan sterven? Wie zoiets meemaakt, heeft aan den lijve iets uitermate indrukwekkends ondervonden. Wij zijn sterfelijke wezens en ons sterven hoort bij het leven. Wie vanuit een voltooid leven kan sterven, geeft een cadeau aan wie daarvan getuige mag zijn.

Omgekeerd kan een onvoltooid leven ons met grote en door pijn omgeven vragen achterlaten. En nog moeilijker wordt het wanneer jonge mensen moeten sterven, die eigenlijk nog een heel leven voor zich zouden moeten hebben. Soms hoor je ouders zeggen: „Had ik maar de plaats van mijn kind kunnen innemen.” Tegen een veel te voortijdige dood komen we in opstand. Terecht. En het is wraakroepend wanneer kinderen de inzet worden van een conflict tussen volwassenen en het onderspit moeten delven.

In de lezingen van vandaag zijn we tweemaal getuige van zo'n schrijnend drama: een moeder — een weduwe nog wel — verliest haar enige zoon. Kan de dood zijn schrikbarende gelaat duidelijker aan ons tonen? Wanneer we de realiteit van de weduwe van Sarefat — eerste lezing — en van de weduwe van Naïm tot ons door laten dringen, beseffen we dat zowel Elia als Jezus worden geconfronteerd met een hartverscheurende situatie. En toch reageren ze heel verschillend.

Bekijken we eerst eens zorgvuldig de eerste lezing. De tekst is helder opgebouwd: na de inleidende zin hebben we een a, b, c - c', b', a' structuur. Wat de vrouw tegen Elia zegt aan het begin („Man Gods,...”) en aan het einde („Nu weet ik zeker...”) verhoudt zich als a en a'. Het antwoord van Elia en zijn handelwijze met de zoon zijn b en b'. In het midden staan dan c en c', telkens ingeleid door de woorden „Heer, mijn God”. Neem even rustig de tijd om de tekst zo als een mooi opgebouwde eenheid te ontdekken. Het verhaalde is schrikbarend, maar de opbouw van het verhaal schenkt niettemin rust. In die woelige geschiedenis is GOD aan het werk.

Elia heeft geprofiteerd van de weduwe, bij wie hij zijn intrek heeft genomen. Zij herkent in hem een „man Gods”, maar juist daardoor is haar reactie op de dood van haar enige zoon des te feller: „Hebt u bij mij uw intrek genomen om mijn zonden openbaar te maken door mijn zoon te doen sterven?” De verbijsterende dood van de jongen brengt de weduwe in verband met de fundamentele gebrokenheid van haar eigen leven. Zij heeft weet van een verborgen, maar diep verankerde samenhang tussen zonde en dood. Elia bracht, met zijn komst, die samenhang aan het licht. En zij klaagt hem erom aan.

Elia op zijn beurt klaagt GOD aan: heel het land kreunt onder de dood vanwege een zware hongersnood, maar moet nu uitgerekend ook die enige zoon getroffen worden? Is er dan werkelijk geen enkel perspectief meer? Elia loopt vooruit op wat GOD krachtens zijn wezen aan de mens toezegt: leven. Hij gaat driemaal languit op het kind liggen en brengt als het ware zijn eigen levenskracht en zijn gebed over op de jongen. En de jongen komt tot leven. Elia geeft hem terug aan zijn moeder, die op haar beurt Elia bevestigt in zijn profetische zending.

Wanneer Jezus de weduwe van Naïm ontmoet, is Hij meteen uit zijn lood geslagen. Want hoewel een grote groep mensen Hem omringt, heeft Hij prompt enkel nog maar oog voor de weduwe. Hij wordt door medelijden bewogen — een echt lucas thema. Zich bewust van zijn messiaanse opdracht en in de kracht van de Geest, spreekt Hij het scheppingswoord uit over de jongen: „Ik zeg je: ‘Sta op!’” En meteen komt de jongen overeind. En Jezus „gaf hem terug aan zijn moeder” — een citaat uit de eerste lezing. En de menigte bevestigt Jezus in zijn profetische zending.

De scène maakt duidelijk dat Jezus de incarnatie van Elia is. Elia wijdde zijn hele leven aan een strijd met de machten van de dood en dus ook met de macht van de Baäl-religie. Zoals Elia, komt ook Jezus in opstand tegen alles wat onder de noemer van de dood valt. Wanneer hij het verhaal vertelt van de vader en de twee zonen, herkennen we de slotwoorden van de vader aan het adres van de oudste zoon: „Je broer was dood en is weer tot leven gekomen” (Lucas 15, 32). Jezus wilde aan de gebroken mensen die Hij tegenkwam het leven teruggeven: aan zieken, uitgestorvenen, verloren gelopenen, collaborerenden... En zo kon zelfs de gestorven zoon van de weduwe van Naïm niet aan zijn drang naar het leven ontsnappen. En Hij was erop bedacht zijn eigen leven te geven, opdat wij het zouden ontvangen als „leven in overvloed”.

EERSTE LEZING

EERSTE BOEK KONINGEN 17, 17-24

In die dagen werd de zoon van Elia's gastvrouw ziek en zijn ziekte werd steeds erger, totdat alle leven uit hem geweken was. Toen zei de vrouw tot Elia: „Man Gods, hoe heb ik het nu met u? Hebt u bij mij uw intrek genomen om mijn zonden openbaar te maken door mijn zoon te doen sterven?”

Hij antwoordde: „Geef uw zoon aan mij.” Hij nam het kind uit haar armen en bracht het naar de bovenkamer waar hij logeerde en legde het op zijn bed. Daarop riep hij de Heer aan en zei: „Heer, mijn God, brengt Gij zelfs over de weduwe bij wie ik te gast ben, onheil door haar zoon te laten sterven?” Toen ging hij driemaal languit op het kind liggen. Daarbij riep hij de Heer aan en zei: „Heer, mijn God, laat toch de ziel in dit kind terugkeren.” En de Heer gaf gehoor aan de bede van Elia: de ziel keerde terug in het kind en het leefde weer. Toen nam Elia het kind op, ging van de bovenkamer naar beneden, trad het huis binnen en gaf het kind aan de moeder. En Elia zei: „Zie, uw zoon leeft.”

Daarop zei de vrouw tot Elia: „Nu weet ik zeker dat u een man Gods bent en dat de Heer werkelijk door uw mond spreekt.”

TWEDE LEZING

BRIEF AAN DE GALATEN 1, 11-19

Broeders en zusters,

Ik verzeker u: het evangelie dat ik verkondigd heb, is niet door mensen uitgedacht. Ik heb het ook niet van een mens ontvangen of geleerd, maar door een openbaring van Jezus Christus.

Gij hebt toch gehoord hoe ik vroeger als jood geleefd heb, hoe ik de Kerk van God fel vervolgde en haar trachtte uit te roeien, en hoe ik velen van mijn leeftijd en mijn volk overtrof op het stuk van de joodse godsdienst in mijn hartstochtelijke ijver voor de overleveringen van het voorgelacht.

Maar toen besloot God, die mij vanaf mijn geboorte had uitgekozen en mij riep door zijn genade, zijn Zoon aan mij te openbaren, opdat ik Hem onder de heidenvolken zou verkondigen. Daarna vertrok ik meteen naar Arabië, zonder een mens te raadplegen. Ik ben ook niet naar Jeruzalem gegaan, naar hen die eerder apostel waren dan ik. En van Arabië ben ik weer teruggekeerd naar Damascus. Pas drie jaar later ging ik naar Jeruzalem om met Kefas kennis te maken: en ik ben maar veertien dagen bij hem gebleven. Van de andere apostelen heb ik niemand ontmoet behalve Jakobus, de broeder van de Heer.

EVANGELIE

LUCAS 7, 11-17

In die tijd begaf Jezus zich naar een stad die Naïm heette; zijn leerlingen en een grote groep mensen gingen met Hem mee. Hij was juist in de nabijheid van de stadspoort gekomen, toen daar een dode werd uitgedragen, de enige zoon van zijn moeder, die weduwe was. Een groot aantal mensen uit de stad vergezeldde haar.

Toen de Heer haar zag, voelde Hij medelijden met haar en sprak: „Schrei maar niet.” Daarop trad Hij de lijkbare toe en raakte die aan. De dragers bleven staan en Hij sprak: „Jongeling, Ik zeg je: sta op!” De dode kwam overeind zitten en begon te spreken, en Jezus gaf hem aan zijn moeder terug.

Allen werden door ontzag bevangen en zij verheerlijkten God met de woorden: „Een groot profeet is onder ons opgestaan”, en: „God heeft genadig neergezien op zijn volk”. En dit verhaal over Hem deed de ronde door heel het joodse land en de wijde omtrek.

Schriftlezingen © Katholieke Bijbelstichting 's Hertogenbosch, www.bijbel.net